

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Middelalderen (Sluttet.)

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 305.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245228992848/facsimile.pdf> (tilgået 01. august 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Engelsk-Mænd og Fransk-Mænd

paa Snowdon og nappes med Naboerne, det er endnu en Hemmelighed, hvorom Engelsk-Mænd og Vælsk-Mænd slet ikke kan enes, men de Første har dog aabenbar Ret i, at »Stort« kan det neppe have været, da det gaaer med alle store Ting paa Jorden, ligesom med Staden paa Bierget, »der kan ikke skjules!« Haandhævelsen af Frihed og Moders-Maal ved Siden ad saa vældige, glubske og nærgaaende Folksom Angel-Sachser og Normanner, er imidlertid ogsaa en Kiends-Gierning, som Man ei maa forlange, Vælsk-Mændene skal finde lille, og det kan nok være, de Vælske Barder har større Fortjeneste af Moders-Maalets Opstandelse (Opvækelse) i England, end der endnu lader sig bevise. Galfred fra Monmouth er vist nok ilde berygtet for sin Brittiske Historie, med alle dens Æventyr om Kong Arthur og Tusind-Konstneren Merlin, men den beviser ligefuldt, at der var Barder til før hans Tid (det Tolvte Aarhundrede), og saavel paa ham som paa hans Lands-Mand Sylvester Girald, der har beskrevet Wales, seer man tydelig, at de studerede Vælsk-mænd kom Old-Tiden levende ihu, mens deres Naboer glemde den, saa de har sikkert bidraget til at vække Engelsk-Mændene, der i denne Henseende altid har trængt til Sporen. Naar Kymrerne derimod beskyldte Edvard for, at han lod alle deres Barder nedsable og gjorde dermed Ende paa Sangen, da gjør de ham sikkert Uret, thi deels vilde det være lettere at udrydde Fuglene under Himmelen end at gjøre et poetisk Folk til det Modsatte, og deels var Barderne uidentivt uddøde, før Edvard blev født. Baade skal nemlig den saakaldte »Sorte-Bog«, som indslutter Kymrernes poetiske Herlighed, klarlig være fra det Tolvte Aarhundrede, og tillige omtaler Girald fra samme Aarhundrede den berømte Fabel-Digter Bledherk som allerede død og borte*), medens Historien lærer os, at hvor det gaaer naturligt til, kommer Fabelen først naar Æventyret er ude.

Fra Henrik Lyngstiiks Tid, som huserede slemt i Wales, faldt Fyrsterne der sædvanlig til Føie, naar Kongerne satte dem Kniven paa Struben, men det varede aldrig længer end til Ulykken var ovre, og i den urelige Tid under Henrik Johnson var især Fyrsten af Nord-Wales, eller som han sædvanlig kaldtes »Herren paa Snowdon o: Sne-Hættens« blevet vant til

*) Girald hos Camden S. 891. Humes Engelske Historie II. 247. Lingards II. 403. Conybeares Oplysninger (*illustrations*) om Angel-Sachsisk Poesi S. LXI.

Engelsk-Mænd og Fransk-Mænd

at raade sig selv. Havde Edvard imidlertid været nøiet med ordenlig Lehnshøihed, vilde det i hans Dage neppe kommet til det Yderste, thi Herren paa Snowdon, Levelin, følte sin Afmagt, bukkede strax for sin Overmand (1277), og afstod ham ganske Flint og Denbigh Shire, men da her nu, med Engelsk Lov og Dom, førdes Krig mod alle Vælske Sæder og Skikke, blev Indbyggerne naturligviis fortvivlede, gjorde Opstand og fandt Medlidenhed hos alle deres Lands-Mænd, saa Kampen blev haardnakket (1282 og 83) og Udfaldet tvivisomt. Engang sendte derfor Edvard Ærke-Bispen af Canterbury op til Snowdon for at underhandle, og lod imidlertid en Trop snige sig over fra Anglesea for at overrampie Levelin, men det kostede meget engelsk Blod, og først da Levelin ved et særdeles Lykke-Træf fik sit Bane-Saar, kom Edvard til at spille Mester. Da saa Levelins Broder David, ved Forræderi, faldt i Seier-Herrens Hænder, lod han ikke blot hans Hoved hugge af og sætte paa Stage ved Siden af Levelins, men Kroppen blev firkløvet, for at Winchester og York, Bristol og Northampton kunde hver faae sin Part, og saa reves de to Første endda om den høire Skulder, til Winchester endelig vandt Seier*).

Saaledes uddøde da Herrerne paa Snowdon med Levelin, Griffins Søn, der i tolvte Ledd nedstammede fra Roderik den Store, som eiede hele Landet, og naar Krønikerne tilføie, at saaledes blev Kymrernes Ære, med alle deres Helligdomme og Kong Arthurs Krone, Engelsk-Mændene til Deel, da faaer Man vel for denne Gang slaae en Streg over Æren, og bede dem nøies med Fordelen, skjøndt det er ganske rigtigt, hvad Mathæus af Westminster anmærker, at Man heri klarlig sporer »Guds Forsyn«, der fandt for godt, at de vilde Kræfter skulde tæmmes og den Engelske Thron-Følger være den eneste »Prinds af Wales«! Herom overbevises vi nemlig ei blot ved den lange Række af Vælske Oprør, under Rese og Conan, Morgan og Madok, i Edwards Dage, men især derved, at endnu et Aarhundrede senere behøvede Herremanden Owen Glendour, rasende over Rettens Fornægtelse, blot at reise Opstands-Banneret, for at se alle Vælsk-Mænd, selv fra London og Oxford, strømme til sig og derved sættes istand til at trodse, saa den drabelige Henrik den Femte vidste tilsidst ikke bedre Raad end at lade, som han ikke vidste, Owen kald-

*) Aarbøgerne hos Gale II. 110—11. 234—38. Mathæus af Westminster A. 1282—83. Lingards Engelske Historie II. 73. 228. 295. 395—402.